

Bouw van een woonwijk Anzegem

Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van Maatregelen – 2017F366

Nazareth
2017

Colofon

Opdrachtgever: Wingman Vastgoedontwikkeling
Lavoordestraat 33 A
8750 Wingene

Titel: Bouw van een woonwijk, Anzegem
Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van maatregelen - 2017F366

Status: definitief

Datum: 08-09-2017

Auteur: Lic. A.E.M. Van de Water

Projectcode: 2017F366

Raaproject: ANVI01

Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België,
Steenweg Deinze 72,
9810 Nazareth

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BVBA
Steenweg Deinze 72
9810 Nazareth
telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99
E-mail: raap@raap.be

© RAAP België bvba, 2017

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Gemotiveerd advies

1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Door middel van het geleverde vooronderzoek zonder ingreep in de bodem (bureauonderzoek) is het niet mogelijk om een gefundeerde uitspraak te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites. Er kan immers niet met zekerheid worden bepaald dat archeologische vindplaatsen zullen worden aangetroffen.

Daarom dringt verder onderzoek zich op. De aard van het onderzoek dient te bestaan uit een proefsleuvenonderzoek. Echter, het uitvoeren van dit aanvullend archeologisch vooronderzoek was in het kader van deze archeologienota niet mogelijk. Allereerst is een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem **juridisch onmogelijk** omdat de betreffende gronden nog niet in eigendom zijn van de initiatiefnemer en ten tweede is het niet wenselijk om lopende onderhandelingstrajecten op dit moment te doorkruisen en mogelijk te frustreren (maatschappelijk onwenselijk).

Er wordt niet overgegaan tot het plaatsten van landschappelijke boringen omdat de trefkans op steentijdsites eerder laag is. Eveneens blijkt uit het bureauonderzoek dat er weinig kans is dat de bodem plaatselijk of geheel zou verstoord zijn (behalve langs de baan), noch is er sprake van opmerkelijk erosie. Landschappelijke boringen zouden weinig bijdrage tot het vervolledigen van het beantwoorden van de onderzoeksvragen.

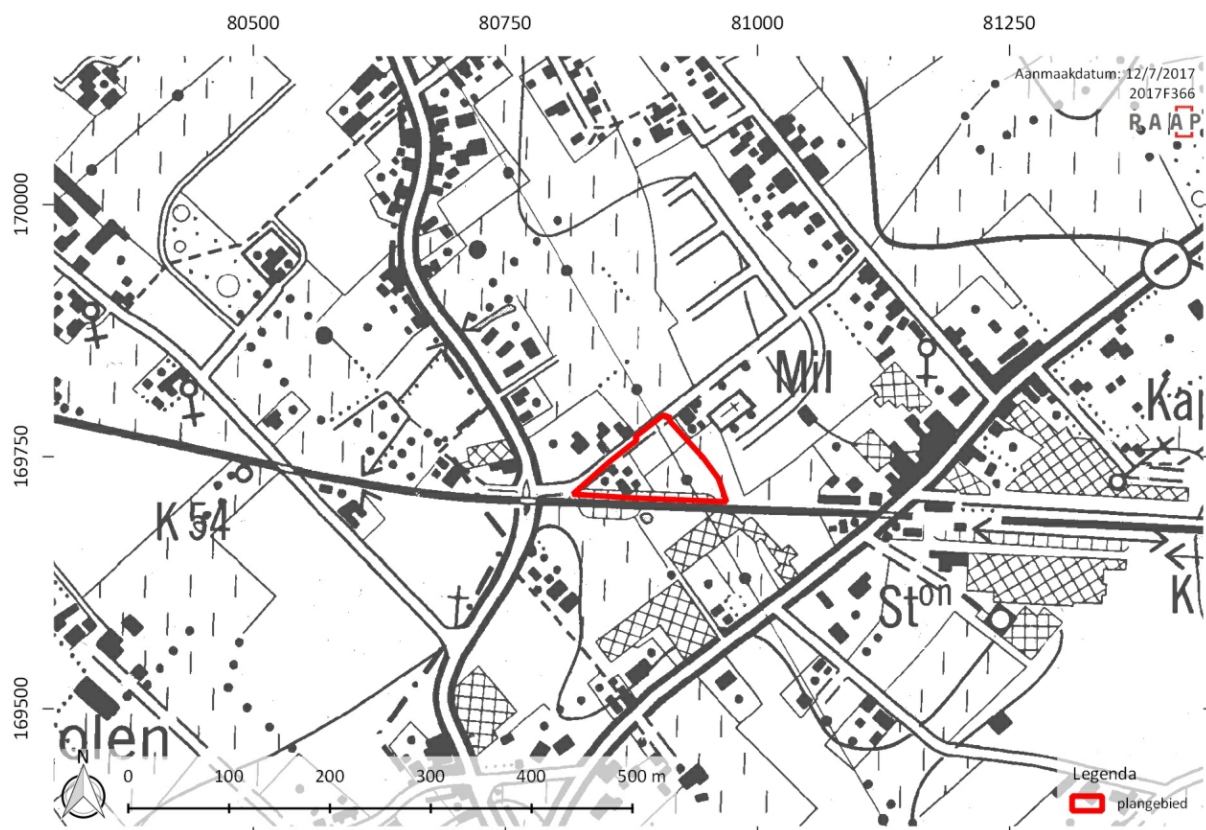
Zodoende wordt middels een uitgesteld traject bijkomend archeologisch onderzoek nodig geacht. Het desbetreffende programma van maatregelen wordt opgemaakt.

2 Programma van maatregelen

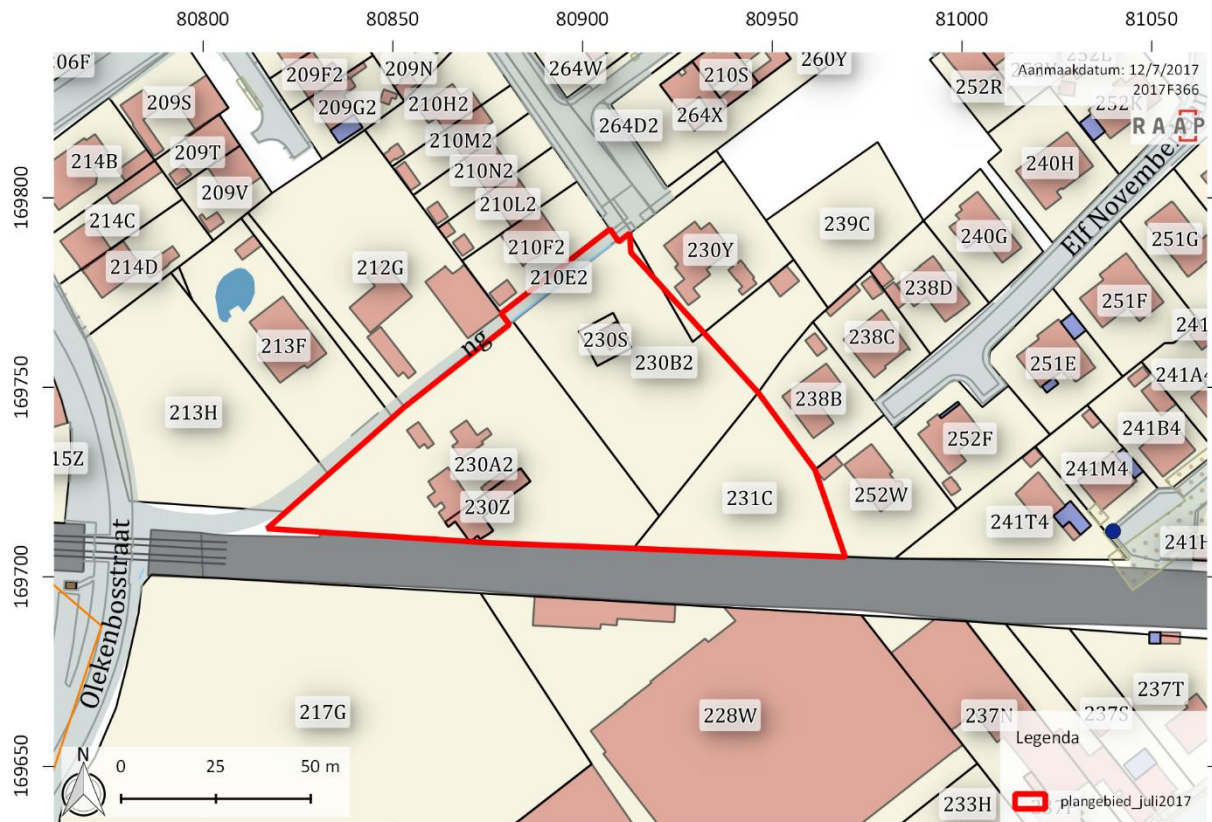
2.1 Administratieve gegevens

- *Naam plangebied en/of toponiem:* Vichte (Figuur 1)
- *Adres:* Overakker ongenummerd (naast nr. 105)
- *Deelgemeente:* Vichte
- *Gemeente:* Anzegem
- *Provincie:* West-Vlaanderen
- *Kadastrale gegevens:* Anzegem – Vichte, 6de Afdeling, Sectie A, nrs. 230/a/2, 230/z, 210/e/2, 231/c en deel van nr. 230/b/2 (Figuur 2)
- *Oppervlakte betrokken percelen:* 8.500 m²
- *Oppervlakte projectgebied:* 8.600 m²
- *Oppervlakte geplande bodemingrepen:* 6.882 m²
- *Bounding box in lambertcoördinaten (X/Y):*

noordoost:	X: 80.816	Y: 169.705
zuidwest:	X: 80.969	Y: 169.791

Figuur 1. Topografische kaart met projectie van het plangebied (bron: NGI, schaal: 1/7500).

Figuur 2. Projectie van het plangebied op het kadasterplan (bron: Grootchalig Referentiebestand Vlaanderen, AGIV, schaal 1/2000).

2.2 Onderzoeksdoelen en vraagstellingen

Het doel van een proefsleuvenonderzoek is de evaluatie van een representatief deel van het terrein.

De doelstelling van het proefsleuvenonderzoek is:

- Na te gaan of er binnen dit gebied archeologie aanwezig is
- Vaststellen op welke diepte het archeologisch niveau ligt
- Nagaan of er enige graad is van verstoring, en of hierdoor mogelijke sporen zijn door vernield.
- Aan de hand van de sporen trachten de geschiedenis van het gebied beter in kaart te brengen
- Nagaan of er een archeologische opgraving moet worden uitgevoerd voorafgaand aan de werken
- Afbakenen van zones waar wel of geen archeologisch onderzoek dient te gebeuren.

Hierbij worden volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig net onder de ploeglaag?
- Wat is hun gaafheid, hoe diep zijn ze bewaard.
- Uit welke periode dateren ze en hoe valt dit te rijmen met de archeologische kennis over het gebied.
- Welke zones zijn archeologisch waardevol en dienen te worden onderworpen aan een archeologische opgraving? Dient ook de zone nabij de pyloon te worden onderzocht?

2.3 Onderzoeksmethoden & - technieken

Het onderzoek wordt uitgevoerd volgens de regels zoals ze omschreven worden in de Code van Goede praktijk.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek wordt de methode van continue sleuven gebruikt. Parallelle proefsleuven worden aangelegd, waarbij de afstand tussen de proefsleuven maximaal 13 m bedraagt. De ideale dekkinggraad van de sleuven ligt rond de 12.5% van het plangebied (opgedeeld in 10% sleuven en 2,5% kijkvensters, dwarssleuven, ...). Statistisch onderzoek en simulaties van sleuven op verschillende soorten vindplaatsen met diverse omvang hebben aangetoond dat met een dichtheid van 10% ongeveer 95% van alle vindplaatsen met een minimum omvang van 5 m in diameter worden opgespoord. Hierbij geldt dat de kans dat lineaire structuren worden gemist groter is indien sleuven alle parallel in dezelfde richting worden gelegd. Om de trefkans op dergelijke structuren te vergroten, dienen dwarssleuven en/of kijkvensters te worden aangelegd.

De proefsleuven worden in zuidwest-noordoostelijke richting aangelegd. Hiermee worden de proefsleuven haaks op het aanwezige reliëf aangelegd. Eventuele bodemkundige verschijnselen van bijvoorbeeld hellingerosie kunnen daarmee in de proefsleuven vastgesteld worden.

Bij het plaatsen van de proefsleuven wordt de bestaande aanwezige bebouwing vermeden. Deze bebouwing wordt naar aanleiding van de realisatieplannen gesloopt, echter aangenomen wordt dat ter plaatse de bodem dermate is verstoord dat archeologisch onderzoek geen zinvolle bijdrage meer kan leveren. Eventuele diepe grondsporen kunnen nog behouden zijn, maar leiden tot een onsaamhangend geheel vanwege de aanwezige verstoringen. Tevens is rekening gehouden met de aanwezigheid van een pyloon voor hoogspanning. De verplicht te respecteren afstand van 15 m is hierbij aangehouden. Deze zone kan in functie van het vooronderzoek zodus niet verder worden onderzocht.

Bovenstaande komt neer op een 9 proefsleuven met een gezamenlijke oppervlakte van 710 m² (Figuur 3). Rekening houdend met de verstoorde zone en de pyloon resulteert dit in een 14% dekkinggraad. Aanvullend aan deze proefsleuven worden waar nodig kijkvensters en/of aardkundige profielputten aangelegd. Binnen het plangebied wordt door het voorgestelde sleuvenplan een iets hogere dekkinggraad behaald dan de ideale dekkinggraad. Uit de praktijk blijkt echter dat de aanwezigheid van bomen, grachten, niet geregistreerde bebouwing de uitvoering niet steeds kan verlopen zoals gepland. Algemeen kan worden gesteld dat de dekkinggraad, uitgaand van de aanleg van de nodige kijkvensters, tussen de 12% en 14% zal liggen.

Er wordt de nodige aandacht besteed aan de zone nabij de pyloon. Door middel van het proefsleuvenonderzoek zal namelijk ook moeten blijken of er een hoge densiteit is aan sporen nabij de pyloon, en of een opgraving noodzakelijk is in de onmiddellijke nabijheid.

Figuur 3. Proefsleuvenplan. Boven op GRB en onder op de orthofoto 2016. Tot de gevrijwaarde zones behoren enerzijds de bestaande boerderij, anderzijds de veiligheidszone die rond de pyloon wordt gerespecteerd. (www.geopunt.be)

De sleuven worden aangelegd met behulp van een graafmachine op rupsbanden (21 ton) met een gladde graafbak van ca. 2 m breedte. In elke sleuf wordt machinaal minimaal één vlak aangelegd op het archeologisch relevante en leesbare niveau; dit onder begeleiding van minstens één archeoloog. Daar waar nodig worden meerdere vlakken aangelegd.

Alle aangetroffen sporen en structuren worden onmiddellijk geregistreerd. Ze krijgen een uniek spoornummer en worden ingevoerd/beschreven in de databank. Nadien worden de sporen individueel en in overzicht gefotografeerd en ingemeten met een landmeetkundig toestel. Indien er meerdere sporen in een structureel verband voorkomen, worden deze in structureel verband onderzocht (gefotografeerd en gecoupeerd). Na het aanleggen worden de sporen individueel in diepteniveaus opgegraven. Naar gelang de sporendensiteit en leesbaarheid wordt er indien nodig verdiept naar verschillende archeologische niveaus. Sporen-, foto- en vondstenlijsten worden geregistreerd in het veld.

Sporen en spoorcombinaties worden zo opgegraven dat vondsten en stalen ingezameld worden per spoor en dat de onderlinge relatie tussen sporen onderscheiden wordt. Als er twijfel heerst over hun betekenis, worden ook recente en natuurlijke sporen gecoupeerd. Het documenteren van de archeologische vlakken dient inzicht te geven in de ruimtelijke geleding en in de spreiding en aard van sporen, structuren en vondsten. Het registreren en documenteren van de grondsporen, bodemprofielen en vlakken dient samen met de genomen monsters en verzamelde vondsten inzicht te geven in de datering en aard van de aangetroffen archeologische sporen.

Op het terrein worden voldoende aardkundige bodemprofielen uitgezet. Deze profielen dienen goed geregistreerd te worden. Ze kunnen inzicht geven in de bodemstratigrafie en historisch gebruik (ophogingslagen, vloerniveaus). Per proefsleuf wordt minimaal één profielkolom (minimaal 1 m breed) per 20 strekkende meter profiel aangelegd waarbij ca. 30 cm van de moederbodem zichtbaar is. De locatiekeuze van deze profielkolommen is afhankelijk van de variabiliteit de bodemopbouw. Alle bodemprofielen worden opgekuist, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven per horizont op basis van de bodemkundige registratie- en beschrijvingsmethodes. Bij elke profielput wordt de absolute hoogte van het (archeologisch) vlak en van het maaiveld genomen en op het plan aangeduid.

Alle vondsten (zowel bij het aanleggen van de werkputten, het manueel schaven, het couperen en dergelijke meer) krijgen een uniek vondstnummer en fiche met beschrijving van de vondst. Vondsten worden ingezameld in een gripzakje per spoor en per materiaalcategorie. Vondsten die niet aangetroffen zijn in een spoor worden op puntlocatie ingemeten. Vondsten die wel afkomstig zijn uit een genummerd spoor, worden hieraan gekoppeld. Indien het om grote, lineaire sporen gaat kunnen de vondsten ook nog ingemeten worden. Zones waar tijdens het vooronderzoek mobiele artefacten worden aangetroffen, worden net als de sporen manueel opgeschaafd.

Ondanks de verwachting eerder vrij laag is, wordt er toch de nodige aandacht besteed aan eventueel voorkomen van silexvondsten. Bij dergelijke vondsten wordt een ruime zone rond de vondst verder schavend verdiept.

Alle genomen stalen krijgen een uniek staalnummer en fiche met gegevens en worden naar de gepaste normen verpakt. Ieder staal wordt ook ingemeten op locatie van de staalname.

Solide bouwmaterialen en houtig materiaal worden ingezameld volgens de normen van de Code van Goede Praktijk. Het archeologisch vlak wordt systematisch onderzocht op metaalvondsten door middel van een metaaldetector.

2.4 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er worden geen afwijken ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien.